

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 188/2024-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľa (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Rušinom, PhD., Štúrova 27, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/15/2024-531 z 22. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

- Uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/15/2024-531 z 22. februára 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Uznesenie Krajského súdu v Košiciach č. k. 6Tos/15/2024-531 z 22. februára 2024 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **500 eur**, ktoré **j e** mu Krajský súd v Košiciach **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Krajský súd v Košiciach **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1

písm. c), ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu č. k. 6Tos/15/2024-531 z 22. februára 2024.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice ČVS: ORP-2691/1-VYS-KE-2017 z 26. februára 2018 podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona. Ďalším uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Košice ČVS: ORP-2568/1-VYS-KE-2017 z 27. februára 2018 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, 2 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona.

3. Uznesením Mestského súdu Košice sp. zn. K2-6T/18/2022 z 1. februára 2024 bol sťažovateľ vzatý do preventívnej a útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku. Krajský súd svojím uznesením č. k. 6Tos/15/2024-531 z 22. februára 2024 zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu mestského súdu sp. zn. K2-6T/18/2022 z 1. februára 2024 a väzbu sťažovateľa nenahradil ani písomným sľubom a ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Sťažovateľ považuje napadnuté uznesenie krajského súdu za arbitrárne, keďže krajský súd ako súd sťažnostný *„nevykonal zdôvodnenie konkrétneho prípadu, a teda v tomto prípade nedošlo ku vyvráteniu alebo potvrdeniu sťažovateľom tvrdených konkrétnych skutočností ale súd v podstate vydal len vzorové rozhodnutie s odôvodnením, ktoré je používané v desiatkach iných prípadoch.“*. Sťažovateľ je navyše presvedčený o tom, že do väzby bol vzatý preto, lebo *„je chudobným rómskym občanom, a pre súd je jednoduchšie stíhať sťažovateľa vo väzbe, kde má súd istotu, že sťažovateľ sa dostaví na pojednávanie a bude preberať poštu.“*.

5. Konkrétne proti dôvodom preventívnej väzby, ktoré ustálil krajský súd, a to že (i) v roku 2017 spáchal trestný čin, pre ktorý bol v roku 2018 právoplatne odsúdený, a (ii) je nezamestnaný a poberá dávky v hmotnej núdzi, oponoval argumentáciou o tom, že od roku 2017 nespáchal žiadny ďalší trestný čin, pričom skutkovým základom preventívnej väzby v roku 2024 nemôže byť spáchanie trestnej činnosti v roku 2017. Inými slovami, *«„obava“ súdu, že ak sťažovateľ spáchal niečo pre cca 7 rokmi, tak spácha niečo aj v budúcnosti, je podľa sťažovateľa ústavne neudržateľná.»*. Navyše aprobácia predmetného výkladu v spojení s majetkovým statusom sťažovateľa by znamenala, že by *„sťažovateľ vlastne stratil právo na neväzobné stíhanie, a to navždy. Takýto výklad je preto evidentne v rozpore s Ústavou SR a Dohovorom.“*. Navyše *„odôvodňovanie preventívnej väzby majetkovými pomermi je v dnešnej demokratickej spoločnosti absurdné a nepripustné.“*.

6. Krajský súd nachádzal dôvody útekovej väzby sťažovateľa v tom, že (i) sa nedostavil na termín hlavného pojednávania nariadený na 10. október 2023 a 14. december 2023, (ii) nepreberal poštu a (iii) zlyhali pokusy aj o predvedenie sťažovateľa. Tejto názorovej optike krajského súdu sťažovateľ oponoval argumentáciou o tom, že (i) počas prípravného konania spolupracoval s orgánmi činnými v trestnom konaní a tento jeho postoj sa mal *„odrazu zmeniť“*, (ii) hlavného pojednávania nariadeného na 10. október 2023 sa nezúčastnil z dôvodu pobytu v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma v Plešivci, *„pretože mu bol nariadený výkon ochranného opatrenia, a to rozsudkom Okresného súdu Košice II, sp. zn.: K2-3T/56/2018 zo dňa 9.8.2018.“*, pričom v liečebni

zotrval do 27. novembra 2023, (iii) hlavného pojednávania nariadeného na 14. december 2023 sa nezúčastnil z dôvodu vycestovania za prácou do Veľkej Británie, pričom po tom, ako sa dozvedel o tom, že bol hľadaný políciou, od svojej matky, sa okamžite vrátil späť na územie Slovenskej republiky, na ktorom sa zdržiaval pre potreby súdu od decembra 2023. K jeho zatknutiu došlo až 31. januára 2024, teda po viac ako mesiaci od jeho návratu na územie Slovenskej republiky. V tejto súvislosti sťažovateľ vyjadril názor, podľa ktorého „nemôže znášať následky za to, že súd zasielal zásielky na zlú adresu a že sa policajti, hoc mali vedomosť o tom, kde sa sťažovateľ zdržiava, neponáhľali s jeho predvedením.“. Napokon (iv) sťažovateľ v snahe oslabiť dôvody útekovej väzby po rozhodnutí prvostupňového súdu o vzatí do väzby mu doručil žiadosť o vykonanie hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti vrátane súhlasu s pojednávaním v jeho neprítomnosti, a to na celé konanie. V dôsledku toho je sťažovateľ presvedčený o tom, že ak aj do toho času existoval dôvod útekovej väzby, týmto úkonom dôvod útekovej väzby odpadol.

7. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom takto rozhodol:

„I. Uznesením Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6Tos/15/2024 - 531, zo dňa 22.2.2024, bolo porušené základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, ods. 2, ods. 5 Ústavy SR a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 6Tos/15/2024 - 531, zo dňa 22.2.2024, sa zrušuje.

III. Krajskému súdu v Košiciach sa prikazuje, aby sťažovateľa prepustil bezodkladne z väzby na slobodu.

IV. Sťažovateľovi priznáva finančné zadostučinenie 1.000,- EUR, ktoré je mu Krajský súd v Košiciach povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania 856,75 EUR a zaplatiť ich jeho právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

8. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 188/2024-13 zo 16. apríla 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie. V ostávajúcej časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie základného práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, ju odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

II.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd je v súhrne toho názoru, že sa „zaoberal so všetkými sťažnostnými námietkami, ktoré boli relevantne spôsobilé v tom čase a za danej dôkaznej situácie zvrátiť napadnuté rozhodnutie o vzatí sťažovateľa do väzby.“. Podľa krajského súdu jeho napadnuté uznesenie „obsahuje dostatočné a výstižné odôvodnenie, v spojení s procesne bezprostredne mu predchádzajúcim uznesením sudcu mestského súdu, na ktoré v podstate poukazuje a odkazuje, pričom s ním tvorí

jeden celok, objasňuje tak relevantné a významné skutočnosti odôvodňujúce právny záver o naplnení formálnych a materiálnych podmienok tzv. útekovej a preventívnej väzby. Krajský súd v napadnutom uznesení sa vysporiadal so všetkými sťažnostnými námietkami, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojej sťažnosti z 04.02.2024 a v doplnení dôvodov sťažnosti z 19.02.2024. “. Krajský súd napokon tvrdí, že „jasne, zrozumiteľne a výstižným spôsobom formuloval“ aj svoje závery týkajúce sa nahradenia väzby sťažovateľa.

10. Krajský súd argumentačne protirečil názorovému uhlu pohľadu sťažovateľa poukazujúceho na svoju spoluprácu s orgánmi činnými v trestnom konaní, keď podľa jeho názoru v konaní pred súdom „táto spolupráca bola zo strany sťažovateľa ukončená tým, že si nepreberal zásielky súdu, nereagoval na jeho predvolania a práve z tohto dôvodu mu nemohla byť zákonným spôsobom doručená obžaloba a výzva na doplnenie dokazovania v konaní pred súdom.“. Rovnako tak k argumentácii sťažovateľa o jeho pobyte v psychiatrickej liečebni, „ktorá skutočnosť nie je krajskému súdu z dostupného zberného spisu potvrdená“, argumentoval jeho vedomosťou o vedení trestného stíhania proti jeho osobe, v nadväznosti na čo sa „vyše 10 mesiacov sa vyhýbal trestnému konaniu, v dôsledku čoho bol na neho vydaný príkaz na zatknutie a medzinárodný zatýkací rozkaz, na podklade ktorého bol sťažovateľ dňa 31.01.2024 zadržaný a vzatý do väzby“, pričom krajský súd je toho názoru, že sám sťažovateľ nie je „viazaný na miesto, ktoré určil ako adresu na doručovanie súdnych zásielok (napr. manželka, družka a deti).“. Napokon tvrdenia sťažovateľa o tom, že dal súhlas na konanie hlavného pojednávania v jeho neprítomnosti, považoval krajský súd za „irelevantné a v priamom rozpore s tým, že sťažovateľ sa na Slovensko vrátil len kvôli svojmu trestnému stíhaniu.“.

11. Napokon krajský súd neprisvedčil ani sťažnostným námietkam sťažovateľa spochybňujúcim dôvodnosť preventívnej väzby, ktoré sú založené len na jeho argumentácii o spáchaní trestnej činnosti v roku 2017, keďže „z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia ako aj rozhodnutia, ktoré mu predchádzalo vyplýva, že konajúce súdy pri svojom rozhodovaní zohľadnili viaceré faktory, medzi nimi aj závažnosť žalovanej trestnej činnosti, ktorej sa mal sťažovateľ dopustiť, konkrétne dvoch zločinov lúpeže, v prvom prípade na chránenej osobe vyššieho veku a v druhom prípade útok na telesnú integritu mal byť spôsobený konárom a opakovaným fyzickým útokom na hlavu poškodeného, pričom v oboch prípadoch sa jednalo o dokonaný zločin lúpeže.“.

II.2. Replika sťažovateľa:

12. Sťažovateľ vo svojej replike konštatoval, že krajský súd svojím vyjadrením k podanej ústavnej sťažnosti žiadnym spôsobom nevyvrátil opodstatnenosť jej podania a zotrval na svojich argumentoch, ktoré už uviedol v podanej ústavnej sťažnosti.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým krajský súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu mestského súdu sp. zn. K2-

6T/18/2022 z 1. februára 2024, ktorým bol sťažovateľ vzatý do väzby, a zároveň jeho väzbu nenahradil ani písomným sľubom a ani dohľadom probačného a mediačného úradníka.

14. Právo na osobnú slobodu garantované ústavou, ako aj dohovorom zaujíma v hierarchii základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) popredné miesto. Pod osobnou slobodou sa rozumie voľný, ničím neobmedzený pohyb človeka, ktorý sa môže podľa vlastného rozhodnutia zdržiavať na určitom mieste alebo slobodne z tohto miesta odísť (III. ÚS 204/02). Zbavenie slobody bez odsudzujúceho rozsudku je najväčším zásahom do základných princípov individuálnej slobody a prezumpcie neviny (Scott proti Španielsku). Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu jeho ústavnosti a zákonnosti (III. ÚS 26/01, I. ÚS 187/09, I. ÚS 409/2021, III. ÚS 594/2021). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (I. ÚS 187/09, I. ÚS 409/2021, III. ÚS 594/2021, rovnako tak aj Toth proti Rakúsku z 12. 12. 1991, sťažnosť č. 11894/85, bod 67).

15. Každé pozbavenie osobnej slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený osobnej slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli (II. ÚS 55/98, III. ÚS 7/00, I. ÚS 165/02, I. ÚS 177/03, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07, I. ÚS 409/2021). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (III. ÚS 38/01, IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08, I. ÚS 409/2021).

16. Aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov proti Bulharsku z 20. 3. 1997, § 43). Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 dohovoru, ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou (Bozano proti Francúzsku z 18. 12. 1986, bod 54; Benham proti Veľkej Británii z 24. 9. 1992, Herczegfalvy proti Rakúsku z 11. 5. 2004, rozsudky Veľkej komory Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Morsink proti Holandsku z 10. 6. 1996, bod 40 a vo veci Stanev proti Bulharsku zo 17. 1. 2012, bod 143). Zároveň čl. 5 dohovoru v sebe obsahuje aj prezumpciu v prospech prepustenia na slobodu, len čo obmedzenie osobnej slobody stratí opodstatnenie (rozsudok Veľkej komory vo veci Bykov proti Rusku z 10. 3. 2009, sťažnosť č. 4378/02, ods. 61 a nasl.). Pokračujúce zadržanie (väzba) môže byť opodstatnené len za predpokladu, že sú tu konkrétne okolnosti, ktoré naznačujú reálnu existenciu dôvodov verejného záujmu, ktoré prevážia nad pravidlom rešpektu k ľudskej slobode obsiahnutým v čl. 5 (rozsudok Veľkej komory vo veci Kudła proti Poľsku z 26. 3. 2000, sťažnosť č. 30210/96, ods. 110 a nasl.). Úlohou orgánov štátu je preskúmať všetky okolnosti svedčiacie v prospech a proti existencii takýchto dôvodov verejného záujmu, ktoré opodstatnia odchýlku od pravidla upraveného

v čl. 5, a uviesť ich v rozhodnutiach o žiadostiach o prepustenie (rozsudok Veľkej komory vo veci McKay proti Spojenému kráľovstvu z 3. 10. 2006, sťažnosť č. 543/03, ods. 43).

III.1. Napadnuté uznesenie krajského súdu:

17. Mestský súd, ktorého rozhodnutie bolo krajským súdom preskúmané, vymedzil väzobné dôvody takto:

„Po vyhodnotení dôkazov potrebných pre rozhodnutie súdu o väzbe obvineného, súd zistil, že obvinený sa trestnému stíhaniu vyhýbal. Obvinený si bol vedomý toho, že je voči nemu vedené trestné stíhanie. Obvinený vedel o tom, že sa proti nemu vedie trestné stíhanie, keďže na úkonoch prípravného konania sa zúčastňoval. Doručovanie súdnych zásielok na obvineným určenú adresu a snaha o jeho predvedenie boli zjavne neúčinné. Preto existenciu dôvodov väzby uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku v predmetnej veci je riadne preukázaná.

Dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vyplývajú najmä z vyhodnotenia osoby obvineného a spôsobu jeho života. Obvinený k svojim majetkom pomerom uviedol, že je nezamestnaný, je evidovaný na úrade práce a poberá dávky v hmotnej núdzi vo výške 85,- eur. V registri trestov má doposiaľ 2 záznamy za rôznu trestnú činnosť Rozsudkom Okresného súdu Košice II, sp. zn.: K2-3T/56/2018 zo dňa bol spolu s [REDAKOVANÉ] odsúdený za zločin obmedzovania osobnej slobody spolupáchateľstvom podľa § 20, § 183 ods. 1, ods. 2 písm. d/ Tr. zákona a zločin sexuálneho násillia spolupáchateľstvom podľa § 20, § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Tr. zákona na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 54 mesiacov, ktorý vykonal 6.8.2022. Tomuto odsúdeniu predchádzal rozsudok Okresného súdu Trebišov, sp. zn.: 1T/24/2017 zo dňa 14.9.2017, ktorým bol odsúdený za spolupáchateľstvo zločinu krádeže na podmienečný trest odňatia slobody vo výmere 20 mesiacov so skúšobnou dobou v trvaní 3 roky do 8.10.2020.

Osobu obvineného [REDAKOVANÉ] je možno považovať za kriminálne narušenú. Je preto obava, že v páchaní trestnej činnosti bude pokračovať, tým sú dané aj dôvody jeho väzby uvedené v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Vzmysle § 339 Trestného poriadku, aj keď existujú dôvody väzby podľa § 71, smie byť obvinený mladistvý vzatý do väzby, len ak nemožno účel väzby dosiahnuť inak.“

18. Krajský súd opísal uplatnené sťažnostné námietky takto:

„Poukazuje na to, že súd považuje za dôvod preventívnej väzby skutočnosť, že v roku 2017 páchal trestnú činnosť. Poukazuje pritom na fakt, že dnes je rok 2024, pričom od roku 2017 až doteraz nespáchal žiadnu trestnú činnosť, ani nie je vyšetrovaný zo spáchania akejkoľvek trestnej činnosti. Je teda evidentné, že súd nemôže pre odôvodnenie preventívnej väzby vziať do úvahy inú trestnú činnosť, ktorú spáchal cca 7 rokov predtým, ako bol súdom v tomto konaní vzatý do väzby. Podľa jeho názoru preto podmienky preventívnej väzby splnené neboli.

Dôvodom pre uloženie útekovej väzby má byť skutočnosť, že sa nedostavil na hlavné pojednávanie dňa 10.10.2023 a dňa 14.12.2023, a teda sa podľa súdu vyhýbal trestnému konaniu. S týmto názorom súdu rezolútne nesúhlasí a udáva, že trestné konanie sa vedie od roku 2017. Počas prípravného konania bol vždy súčinný orgánom činným v trestnom konaní, dostavil sa na všetky úkony, na ktoré mal a vo veci dokonca vypovedal. Neexistuje preto akýkoľvek predpoklad, že ak sa nevyhýbal trestnému konaniu doteraz, sa bude vyhýbať trestnému konaniu v budúcnosti.

Hlavného pojednávania konaného dňa 10.10.2023 sa nezúčastnil preto, pretože o ňom nevedel. Nebolo mu totiž doručené nielen predvolanie na hlavné pojednávanie, ale ani obžaloba, a to napriek tomu, že v čase hlavného pojednávania sa nachádzal v Psychiatrickej liečebni Samuela Bluma v Plešivci, pretože mu bol nariadený výkon ochranného opatrenia. Chápe, že súd nevedel, kde sa v danom čase nachádzal, no však táto skutočnosť nemôže ísť na jeho ľarchu, pretože sa v psychiatrickej liečebni nenachádzal dobrovoľne, ale na základe rozhodnutia súdu. Bolo preto povinnosťou súdu zaslať predvolanie na hlavné pojednávanie a obžalobu na správnu adresu.

Po výkone ochranné opatrenia (v novembri 2023) odišiel do Veľkej Británie hľadať si prácu. Keď prišiel na miesto, kontaktovala ho jeho matka, ktorá mu povedala, že ho hľadali policajti. Okamžite sa vrátil na Slovensko, kde bol už od decembra 2023. Je teda evidentné, že sa trestnému konaniu nevyhýbal, naopak, keď sa dozvedel, že ho hľadajú policajti, okamžite sa vrátil domov. Policajti ho pritom zadržali až po viac ako jednom mesiaci, kedy prišiel na Slovensko. Až vtedy sa dozvedel, že mal mať hlavné pojednávanie.

Trestnému konaniu sa preto nijako nevyhýbal, naopak, dobrovoľným návratom na Slovensko preukázal, že má záujem, aby bolo akékoľvek konanie vedené voči nemu ukončené čo najskôr.

Poukazuje aj na to, že v tomto prípade neboli naplnené ani ďalšie podmienky stanovené v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por., a to, že jeho totožnosť je zrejmá už od začiatku trestného konania, a preto táto podmienka uvedená v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. nebola splnená. Taktiež má stále bydlisko, na ktorom sa zdržuje. Aj táto podmienka uvedená v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. preto nebola splnená.

Podľa obžaloby mal spáchať skutok ako mladistvý, pričom v prípade uloženia trestu mu bude uložený súhrnný trest s iným trestom, ktorý už vykonal, preto mu nehrozí uloženie vysokého trestu. Aj táto podmienka uvedená v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. preto nebola splnená.

S ohľadom na vyššie uvedené má za to, že v tomto prípade neexistujú dôvody väzby. Navrhuje preto uznesenie zrušiť a prepustiť ho na slobodu. “

19. K námietkam sťažovateľa týkajúcim sa oboch použitých väzobných dôvodov sa krajský súd najprv vyjadril všeobecne tak, že „Obžalovaný ██████████ už bol v minulosti odsúdený pre násilnú trestnú činnosť, a to rozsudkom Okresného súdu Košice II, sp. zn.: K2-3T/56/2018 zo dňa 9.8.2018 spolu s ██████████ za zločin obmedzovania osobnej slobody spolupáchateľstvom podľa § 20, § 183 ods. 1, ods. 2 písm. d) Tr. zák. a zločin sexuálneho násillia spolupáchateľstvom podľa § 20, § 200 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 54 mesiacov, ktorý vykonal 6.8.2022. Tomuto odsúdeniu predchádzal rozsudok Okresného súdu Trebišov, sp. zn. 1T/24/2017 zo dňa 14.9.2017, ktorým bol odsúdený za spolupáchateľstvo zločinu krádeže na podmienečný trest odňatia slobody vo výmere 20 mesiacov so skúšobnou dobou v trvaní 3 roky, do 8.10.2020. “

20. K namietanému dôvodu útekovej väzby sťažovateľa napadnuté uznesenie krajského súdu obsahuje túto formuláciu: „Krajský súd sa stotožňuje s názorom sudcu pre prípravné konanie, že pri ponechaní obžalovaného na slobode hrozí obava z úteku obžalovaného, nakoľko tento sa doteraz nezdržiaval na adrese, ktorú uviedol na preberanie zásielok a nezúčastňoval sa nariadených úkonov súdu, z čoho vyplýva, že ponechaním na slobode by sa mohol vyhýbať trestnému stíhaniu. Procesný sudca správne poukázal aj na to, že skutky, pre ktoré bolo začaté

trestné stíhanie a vznesení obvinenie boli spáchané. Obžalovaný ■■■ sa trestnému stíhaniu vyhýbal, hoci si bol vedomý, že je voči nemu vedené trestné stíhanie. Doručovanie súdnych zásielok na obžalovaným určenú adresu a snaha o jeho predvedenie boli zjavne neúčinné. Preto existencia dôvodov väzby uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. je riadne preukázaná.“

21. Čo sa týka dôvodu preventívnej väzby, napadnuté uznesenie krajského súdu reaguje na uplatnené sťažnostné námietky tak, že „sa stotožňuje s názorom sudcu pre prípravné konanie, že existujú dôvody väzby aj podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. Vyplýva to najmä z vyhodnotenia osoby obžalovaného a spôsobu jeho života. K svojim majetkovým pomerom uviedol, že je nezamestnaný, je evidovaný na úrade práce a poberá dávky v hmotnej núdzi. V registri trestov má doposiaľ 2 záznamy za rôznu trestnú činnosť. Osobu obžalovaného ■■■ je možno považovať za kriminálne narušenú. Je preto obava, že v páchaní trestnej činnosti bude pokračovať, tým sú dané aj dôvody jeho väzby uvedené v § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.“.

III.2. Posúdenie veci:

22. Vo všeobecnosti je možné vysloviť, že posudzovanie existencie väzobných dôvodov je vecou často obtiažnou a subtílnou a všeobecné súdy musia striktne vychádzať zo zistených konkrétnych skutočností zakladajúcich jednotlivé väzobné dôvody. Výklad zákonných znakov „konkrétnych skutočností“ je predovšetkým vecou všeobecných súdov, ktoré pri dôkladnej znalosti skutkových okolností a dôkaznej situácie tej-ktorej veci musia (mali by) svedomito posúdiť (v ktoromkoľvek štádiu konania), či vzatie do väzby alebo jej ďalšie trvanie/predĺžovanie je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania. Príslušné úvahy súdu by mali byť vyvodené vždy z povahy konkrétnej a individuálnej veci vrátane osoby obvineného, z jeho osobných pomerov, rozsahu potrebného dokazovania, z jeho náročnosti a pod. Takto je potrebné reagovať aj nadriadeným súdom pri prieskume rozhodnutia súdu prvého stupňa o väzbe, v tomto prípade o vzatí do väzby.

23. Kasačnú intervenciu ústavného súdu si v duchu prezentovanej premisy vyžiadalo napadnuté uznesenie krajského súdu, pretože krajský súd ako súd sťažnostný sa arbitrárnym spôsobom vysporiadal s konkrétne sťažovateľom uplatnenými námietkami vo vzťahu k záverom súdu prvého stupňa o útekovej aj preventívnej väzbe, nezohľadniac realie toho, ako boli sťažovateľom namietané na základe ním konkrétne tvrdených (zároveň krajským súdom v odôvodnení reflektovaných) skutočností, mechanicky sa oprúc o situáciu, že na osobu sťažovateľa bol vydaný príkaz na zatknutie a medzinárodný zatýkací rozkaz. Tézy uvedené v krajskom súdom preskúmanom prvostupňovom rozhodnutí boli zopakované bez ich posúdenia vo svetle sťažovateľom opozitne uvádzaných skutočností, resp. bez vecnej konfrontácie s relevantnými (nie len hypoteticky a nekonzistentne prezentovanými) údajmi.

24. Vo vzťahu k útekovej väzbe sa bude predovšetkým potrebné vysporiadať so sťažovateľovou vo vzťahu ku krajskému súdu uplatnenou námietkou, že neúčast' na prvom pojednávaní, ktorá generovala problém vyúsťujúci až do vydania príkazu na zatknutie, bola vyvolaná jeho pobytom v konkrétne označenom psychiatrickom zariadení, pretože mu bol nariadený výkon ochranného opatrenia uloženého súdnym rozhodnutím. Nie je možné vzhľadom na povahu sťažnostného prieskumu krajského súdu (§ 192 ods. 1 Trestného poriadku) argumentovať tým, že, ako sa vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uvádza, táto „skutočnosť nie je krajskému súdu z dostupného zberného spisu potvrdená“. Od oficiálneho preverenia predmetného tvrdenia sa totiž potom odvíja aj vecné posúdenie ďalších sťažovateľom uvádzaných okolností v ich chronologickej postupnosti

vrátane jeho návratu do Slovenskej republiky po matkou mu avizovanom hľadaní jeho osoby políciou, keď bol relatívne krátko po vydaní príkazu na zatknutie pre políciu dostupný v mieste trvalého pobytu a tam aj zatknutý. Potrebnú reakciu na uplatnenú námietku nezodpovedá skoršia citácia z rozhodnutia krajského súdu, ktorá ju, naopak, ponecháva nepovšimnutou aj v jej ďalších konzekvenciách.

25. To platí aj o citovanom odôvodnení nevyhovenia krajského súdu námietke týkajúcej sa preventívnej väzby. Odôvodnenie nereflektuje najmä sťažovateľom zdôraznenú postupnosť a aktuálny časový odstup jednak od skutkov predpokladaných vzneseným obvinením a podanou obžalobou (december 2017), ako aj od následného odsúdenia pre inú trestnú činnosť vo februári 2018, na ktoré nadviazal výkon trestu odňatia slobody ukončený v auguste 2022. Tieto skutočnosti sú namietané v kontexte ďalšieho nepáchania ďalšej trestnej činnosti, a to nie z hľadiska (nepochybného) faktu jeho právoplatného odsúdenia v inej trestnej veci, ale z hľadiska existencie dôvodnej obavy v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v súčasnosti, keďže sťažovateľ nie je stíhaný pre novo spáchané skutky (po odsúdení, resp. po výkone trestu odňatia slobody), ale pre trestné činy, ktoré majú tvoriť viacčinný súbeh vo vzťahu k trestným činom pokrytým skorším odsúdením, z čoho vyplýva aj ukladanie súhrnného (teda jedného) trestu v prípade odsúdenia v prebiehajúcom konaní.

26. Predčasné je teda zo strany ústavného súdu venovať sa spôsobu, akým je odôvodnené nenahradenie väzby v závere odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu.

27. Ústavný súd už vo výzve na vyjadrenie krajskému súdu avizoval, že odôvodnenie rozhodnutia súdu napadnutého ústavnou sťažnosťou nemôže byť nahrádzané vyjadrením sa konajúceho súdu k ústavnej sťažnosti (bez ohľadu na to, že podané vyjadrenie na podstatu sťažnosti reaguje len formálne).

28. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd vo vzťahu k dôvodu útekovej ani preventívnej väzby neposkytol dostatočnú a primeranú odpoveď na sťažovateľom predloženú argumentáciu spôsobom, ktorý predpokladá § 176 ods. 2 Trestného poriadku, a dôvody väzby posúdil v rámci sťažnostného prieskumu len paušálne.

29. V dôsledku tohto záveru krajský súd napadnutým uznesením porušil základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

IV.

Zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie veci na ďalšie konanie

30. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená

spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

31. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

32. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

33. Vzhľadom na záver o porušení základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúceho § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

34. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

35. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

36. Vzhľadom na to, že ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu ako ústavne neakceptovateľné, v ktorom sa krajský súd adekvátnym spôsobom nevysporiadal so sťažnostnými námietkami sťažovateľa v kontexte konkrétnych okolností prípadu, bude potrebné tento nedostatok pri novom rozhodovaní napraviť. Keďže v dôsledku zrušenia rozhodnutia krajského súdu nedôjde k prekročeniu lehoty podľa čl. 17 ods. 4 ústavy (v jej zákonomnom vyjadrení podľa § 73 ods. 5 Trestného poriadku) a lehota podľa § 192 ods. 3 prvej vety Trestného poriadku má len poriadkový charakter (nesankcionovaný spôsobom ako v § 76 ods. 3 prvej vete Trestného poriadku), ústavný súd nepristúpil k nariadeniu prepustenia sťažovateľa na slobodu a v tomto smere jeho ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu), zohľadniac aj zásadné nevzdorovanie sťažovateľa dôvodnosti vzneseného obvinenia, jeho v ústavnej sťažnosti avizovaný nezáujem zúčastniť sa konania osobne a tiež možné (v prípade uznania viny, ktorá by musela byť zákonným spôsobom dokázaná) uloženie súhrnného trestu vo vzťahu k už skôr uloženému a vykonanému trestu odňatia slobody, a teda aj podľa predmetných zákonných sadzieb možné aktuálne navýšenie už vykonaného trestu odňatia slobody súhrnným trestom (čím argumentuje aj sťažovateľ) pri súčasnom zápočte vykonanej väzby do finálne uloženého trestu. Tento záver si však nemožno zo strany krajského súdu vyložiť ako akékoľvek predbežné odobrenie pozitívneho záveru o väzobnom stíhaní, ale ako apel na odstránenie zistených nedostatkov.

37. Na naplnenie požiadaviek ochrany ústavnosti bude teda zo strany krajského súdu potrebné postupovať prednostne a nanajvýš urýchlene. Ústavný súd vopred rozhodnutie v novom sťažnostnom konaní nepredznamenáva, pripomína však, že dôvodnosť vedenia trestného stíhania je len prvým predpokladom možnosti vziať do väzby, a najmä to, že rozhodovanie o sťažnostných námietkach sa, ako už bolo opätovne zdôraznené, musí adresne vysporiadať s tými z nich, ktoré sú

konkrétne relevantné, čomu nenasvedčuje napadnuté uznesenie krajského súdu ani jeho vyjadrenie k podanej ústavnej sťažnosti. Samozrejme, v prípade zistenia dôvodov väzby je aktuálne náležite sa vysporiadať aj s možnosťou jej náhrady. V konečnom dôsledku pri rozhodovaní o väzbe je vždy potrebné zohľadniť aktuálny stav konania v kontexte relevantných výsledkov už vykonaného dokazovania v prebiehajúcom súdnom konaní.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

38. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal.

39. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur, ktoré považuje za potrebné na dovŕšenie ochrany svojich práv.

40. Ústavný súd považoval vzhľadom na okolnosti tejto veci za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 500 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

41. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

42. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

43. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

44. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur. Priznaná suma náhrady trov konania sa zvyšuje o sumu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %, čo v konečnom súčte predstavuje sumu 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

45. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcovi sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu